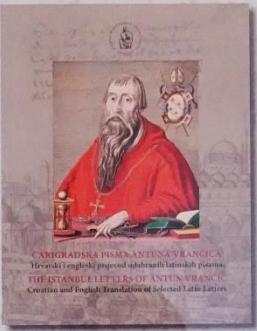

Zagreb, 10.12.2018.
Knjižnica HAZU

Predstavljanje knjige
CARIGRADSKA PISMA ANTUNA VRANČIĆA
Hrvatski i engleski prijevod odabranih latinskih pisama
Tiskano u Istanbulu 2018. godine pod pokroviteljstvom
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Knjigu će predstaviti:
G. Oğuz Aydemir
Nj.E. Mustafa Babür Hızlan
Prof. dr. sc. Nenad Moacanin
Izv. prof. dr. sc. Tamara Tvrtković
Prof. dr. sc. Zrinka Blažević

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Trg Josipa Jurja Strossmayera 14, Zagreb
Ponedjeljak, 10. prosinca 2018. u 12 sati

Foto: Vlasta Žara

Predstavljena knjiga "Carigradska pisma Antuna Vrančića" Knjiga "Carigradska pisma Antuna Vrančića" objavljena u Istanbulu 2018. pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) i zahvaljujući turskom poduzetniku i filantropu Oguzu Aydemiru predstavljena je u ponedjeljak u Knjižnici HAZU u Zagrebu.

Knjiga u hrvatskom i engleskom prijevodu s latinskoga izvornika donosi četiri diplomatska izvješća koja je Vrančić poslao iz diplomatske misije u Carigradu 1553., 1557., 1567. i 1568. carevima Ferdinandu I. i Maksimilijanu II. te jedno pismo upućeno 1554. zagrebačkom biskupu Pavlu Gregorijancu.

U prvome izvješću iz kolovoza 1553. Vrančić i njegov suradnik Franjo Zay izvješćuju cara Ferdinanda o tijeku pregovora sa sultanom Sulejmanom Veličanstvenim i njegovim vezirom Rustem-pašom oko uvjeta sklapanja mirovnog sporazuma između Habsburške Monarhije i Osmanskog Carstva.

Pismo datirano 31. listopada 1554. Vrančić upućuje zagrebačkome biskupu Pavlu Gregorijancu. Na temelju vlastita iskustva višegodišnjeg boravka u Carigradu, Vrančić u tom pismu pitoreskno oslikava javne ulične proslave kojima Osmanlije obilježavaju pobjede svojih sultana.

U drugom izvješću iz kolovoza 1557. habsburški diplomatski predstavnici detaljno informiraju cara Ferdinanda o teškoćama pri sklapanju mirovnog ugovora sa sultanom Sulejmanom Veličanstvenim koji je novi mirovni sporazum uvjetovao rušenjem habsburške utvrde Siget.

Treće i četvrto izvješće odnose se na aktivnosti habsburških poslanika tijekom drugog poslanstva u Carigradu između 1567. i 1568., a upućena su Ferdinandovu nasljedniku, caru Maksimilijanu II. Povod je i ovoga puta bio sklapanje mirovnog sporazuma sa Sulejmanovim nasljednikom Selimom II. Glavni pregovarač s osmanske strane bio je Mehmed-paša Sokolović kojemu su, kako svjedoči priloženi popis troškova, habsburški poslanici donijeli i vrlo vrijedne darove.

Osim prijevoda Vrančićevih latinskih pisama koja je [odabrala i prevela Zrinka Blažević](#), ovo izdanje sadrži i vrlo informativnu uvodnu studiju o Vrančićevu životu i djelovanju koju je napisao [Anđelko Vlašić](#). Vlašić je knjigu ujedno i preveo na engleski jezik.

Oguz Aydemir je u uvodnom govoru kazao da su povijest i arheologija njegova strast i podsjetio da je **ovo četvrta knjiga koju je financirao, a koja se odnosi na hrvatsko-turske odnose.**

Ove je godine zahvaljujući njemu objavljena i knjiga "Godina Troje i Ruđer Bošković", 2015. knjiga "Veliki osječki most", a 2016. knjiga "Tragovi osmanske kulture u Hrvatskoj".

Za Vrančićevim pismima dugo se tragalo, da bi na kraju bila nađena u Budimpešti.

Na predstavljaju je govorio i turski veleposlanik u Hrvatskoj Mustafa Babür Hizlan koji je Aydemiru zahvalio na pothvatima kojima povezuje Hrvatsku i Tursku.

O povijesnim okolnostima u kojima su se odvijale diplomatske misije Antuna Vrančića govorio je **povjesničar i turkolog Nenad Moačanin**, koji je pojasnio da su Osmanlije bili iznenađeni brzim kolapsom Ugarske nakon bitke na Mohačkom polju 1526. koja im je otvorila put prema svjetskoj vlasti, te su odustali od taktike postupnog napredovanja i krenuli na Beč.

No pokušaji opsade Beča od 1529. do 1532. završili su, istaknuo je, neuspješno, a Osmansko carstvo bilo je ugroženo i u zapadnom Sredozemlju te u Iranu.

Sultan Sulejman Veličanstveni stoga se okrenuo diplomaciji te je nastojao protjerati Habsburgovce iz Transilvanije, što je i bio povod prvoj Vrančićevoj misiji u Carigradu.

O životu i djelu Antuna Vrančića (1505.–1573.) **govorila** profesorica **Tamara Tvrtković** koja je podsjetila da je on bio rodom iz Šibenika, te da mu je ujak bio hrvatski ban biskup Petar Berislavić, zahvaljujući kojem se školovao u Padovi, Beču i Krakovu.

Vrančić je najprije bio u diplomatskoj službi protukralja Ivana Zapolje, a zatim je prešao u službu Ferdinanda I. Habsburškog. Uspio je dostići vrhunac svjetovne i duhovne moći kada je postao ostrogonski nadbiskup i primas Ugarske. Tijekom boravka u Ankari Vrančić je pronašao autobiografski spis cara Augusta "Res gestae divi Augusti". (Hina)

Carlo Maratti i radionica (pripisano), kopija prema Raffaellu Sanziju

Susret pape Lava I. Velikog s Atilom

18. stoljeće

Ulje na platnu, 447 x 795 cm

Strossmayerova galerija starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Donacija kneza Baltazara III. Odescalchija biskupu Josipu Jurju Strossmayeru

*Konzervatorsko-restauratorski radovi provedeni su od 2013. do 2017. godine u
Hrvatskom restauratorskom zavodu sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske.*

Carlo Maratti and workshop (attributed), copy after Raffaello Sanzio

Encounter of Leo the Great with Attila

18th century

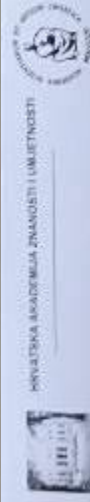
Oil on canvas, 447 x 795 cm

The Strossmayer Gallery of Old Masters of the Croatian Academy of Sciences and Arts

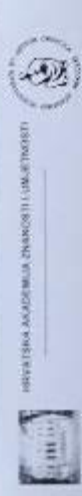
Donation by Prince Balthazar III Odescalchi to Bishop Josip Juraj Strossmayer

*Conservation was performed at the Croatian Conservation Institute from 2013 to 2017
and was financially supported by the Ministry of Culture of the Republic of Croatia.*

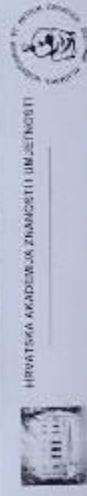

Izv. prof. dr. sc. Tamara TVRTKOVIĆ

G. Oguz AYDEMIR

Prof. dr. sc. Nead MOAČANIN, član sur.

Prof. dr. sc. Zrinka BLAŽEVIĆ

Goran Beus Richtenberg-predsjednik
Društva hrvatsko-turskog prijateljstva

Dr.sc.Marijana Borić

Gosp. Oguz Aydemir

Turski Veleposlanik u Hrvatskoj

Prof.dr.sc. Nenad Moačanin

Prof.dr.Zrinka Blažević

Dr.sc.Marijana Borić

Zahvalnica gospodinu Oguz
Aydemiru

- A sada —svi na turski
domjenak

Lokma[®] from
istanbul

**Veličanstveni
Okusi
Turske**

CARIGRADSKA PISMA ANTUNA VRANČIĆA

Hrvatski i engleski prijevod odabranih latinskih pisama

THE ISTANBUL LETTERS OF ANTUN VRANČIĆ

Croatian and English Translation of Selected Latin Letters

Zrinka Blažević / Anđelko Vlašić
Urednici / Editors

CARIGRADSKA PISMA ANTUNA VRANČIĆA
Hrvatski i engleski prijevod odabranih latinskih pisama

THE ISTANBUL LETTERS OF ANTUN VRANČIĆ
Croatian and English Translation of Selected Latin Letters

Istanbul, 2018. / Istanbul 2018

SADRŽAJ / CONTENTS

Predgovor g. Oğuz Aydemira / Foreword by Mr. Oğuz Aydemir	10
Predgovor dr. sc. Marijane Borić / Foreword by Marijana Borić, PhD	12
Predgovor Nj.E. Mustafe Babūra Hızlana / Foreword by H.E. Mustafa Babür Hızlan	16
Predgovor urednika / Editors' foreword	18
Uvodna studija / Introductory study	24
Izvještaj o prvim aktivnostima prvoga carigradskog poslanstva od 1. rujna 1553. godine / Report on the first Istanbul mission's first activities, September 1, 1553	66
Pismo Antuna Vrančića Pavlu Gregorijancu od 31. listopada 1554. godine / Antun Vrančić's letter to Pavao Gregorijanec, October 31, 1554	105
Sažeti pregled posljednjih aktivnosti prvoga carigradskog poslanstva iz kolovoza 1557. godine / Summary of the first Istanbul mission's final activities, August 1557	109
Poslanički dnevnik drugoga carigradskog poslanstva / Second Istanbul mission's ambassadorial diary	149
Obračun izdataka drugoga carigradskog poslanstva / Calculation of the second Istanbul mission's expenditures	154
Popis prevedenih pisama i njihova lokacija u mađarskom izdanju Vrančićeve ostavštine / List of translated letters and their location in the Hungarian edition of Vrančić's oeuvre	159
Popis ilustracija / List of illustrations	160
Izvori i literatura / Sources and bibliography	163
Kazalo osobnih i geografskih imena / Index of personal and geographic names	167

PREDGOVOR G. OĞUZA AYDEMIRA

U proljeće 2017. godine moja prijateljica gđa Romana Radojčić iz Šibenika odvela me u Memorijalni centar Faust Vrančić na otoku Prviću. Prije toga posjeta, tijekom izleta u Knin i Drniš s ciljem posjeta osmanskim ruševinama, ravnatelj šibenskoga Gradskog muzeja, g. Željko Krnčević, poklonio mi je knjižicu o Memorijalnom centru Faust Vrančić, pomoću kojega sam po prvi put čuo za istanbulska pisma Antuna Vrančića. Čitajući sadržaj na engleskom jeziku, trebalo mi je nešto vremena da shvatim gdje su ta pisma bila pohranjena.

Nadalje, mnogo sam zahvalan i gđi Radojčić i g. Krnčeviću jer su mi omogućili da postavim informativnu ploču o Rustem-paši, osmanskom velikom veziru i zetu sultana Sulejmana Veličanstvenog, na ulazu u grad Skradin, u kojem se Rustem-paša rodio.

Kad je g. Anđelko Vlašić uspio pribaviti spomenuta pisma, čiji su latinski originali pohranjeni u Nacionalnoj knjižnici Széchényi u Budimpešti, i prenijeti ih na memorijsku karticu, doznali smo da su pisma bila na latinskom jeziku.

Morao sam strpljivo čekati da zadovoljim svoju znatiželju u vezi sa sadržajem spomenutih pisama, sve dok nisu prvo bila prevedena na hrvatski, a zatim na engleski jezik.

Pisma su preveli dr. Zrinka Blažević, a zatim dr. Anđelko Vlašić, i zajedno s timom vrlo zaslužnih osoba ugostio ih je Nj.E. Babür Hızlan, turski veleposlanik u Hrvatskoj, i akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU-a, uz značajnu suradnju dr. Marijane Borić.

Sretan sam što su nakon skoro petsto godina spomenuta pisma sada dostupna i na hrvatskom i na engleskom jeziku.

Ovo djelo smatram dijelom našega zajedničkog nasljeđa, i vjerujem da će mnogi znanstvenici, diplomati, povjesničari i druge zainteresirane osobe biti sretne da mogu doznati mnogo nepoznatih detalja o ovome vrlo važnom povijesnom razdoblju kroz ovaj izdavački projekt.

Nakon što sam iz osobnog interesa objavio knjigu *Veliki osječki most / The Great Osijek Bridge*, koja je važan dio istraživanja u sklopu HAZU-a, i knjigu *Tragovi osmanske kulture u Hrvatskoj / Traces of Ottoman Culture in Croatia*, čvrsto vjerujem da će ova knjiga ostaviti značajan trag moje filantropske aktivnosti.

Svoju prisutnost u Hrvatskoj i objavljivanje ove knjige dugujem svojoj supruzi Dragani Luciji Ratković Aydemir.

Oğuz Aydemir